

מונתם להחזקתו. וכן ענין השני שהוא כאבן נמצא בענין תורה ומצוה. וברפח בחקותי (דף ר"ו) ח"ל דתורה קריה אבן שנאמר את לוחות האבן ויצר דוד קרוי אבן והסירותי את לב האבן מבשרכם. האבן תשבור את האבן. ואמרו ז"ל אם פגע כך מנוח זה משכו לב"ה אבן הוא נימח. ואמרתיו אנכי זה כמ"ש ז"ל. לעולם ידגיו אדם יצר טוב על יצר הרע שנאמר רגזו ואל תחטאו. אי אויל מוטב ואם לא יעסוק בתורה וכו'. אי אויל מוטב. ואי לאו יקרא קריאת שמע. אי אויל מוטב. ואם לאו יזכור לזיוס המיתה. עכ"ל: שאפשר לומר שח"ל רבנו רד"ק כבוד כמו שהם מחזיקין לכל אחד לתלמיד חכם. אך שהיצר הרע לא אויל ע"י לימוד התורה או קריאת שמע עד שיזכור לו יום המיתה. אבל כיונתם יכול להיות שיעסוק בתורה. ואי לא אויל ר"ל שלא בר הכי הוא שיוכל לעסוק בתורה או יקרא ק"ש. ואי לאו בר הכי הוא שהוא עם הארץ גמור או יזכור לו יום המיתה. (ועיין בחלק ראשון מ"ש במצ"ע זה): עוד מוכיח אותנו בדין כוונה במים מלווין שהוא טריפות והייאוש. על אותן שיגרמו דיוק זה לזה על ידי שנאתם וקנאתם וסחלוקותם. במסכת פרה (פרק ח' משנה ט') במ"ש למי חטאת בענין מים חיים. אבל המים המוכים כגון שהן מלווין וכו'. ופי' הכרשנר"ה המזיקין: ושייך אל זה גם טריפות דברי כוונה דמסיכי שכל אחד יש לו כוונה לפורע מנוח על זה וזהו טריפות גמור כי שניהם דורפים הם זה את זה. לאפקי אבן אחד מהם נרדף אוי והאלהים יבקש ארץ נרדף כה"ב. ולכן אם יש הפרש בין השני בועות אמרין רבשירה. והמשכיל יבין: עוד דין שני בועות דמסיכי מוכיח אותנו אל עבר עכירה ושנה בה שנעשית לו פזיתר וזהו טריפות גמור (ועיין מ"ש בחלק ראשון מה). אבל אם יש הפרש ביניהם והיינו כשה ששינה אינו דומה אל הראשון מכל צד וזה אינו נקרא עבר ושניה. ובפרק מרובה תני אמר רבי עקיבא מפני מה אמרין תורה טבח ומכר משלם תשלומי ד' וה' טפני שנשחרש בחטא. רבא אמר מפני ששינה בחטא. והיינו רמ"ס נגב טבח ומכר הוא יודיע רע על כי שהעבירה נתחזקה וקשה לפרש סמנה. משא"כ אם עשה שני עבירות ועדיין חלושין הן שהוא קל לשכח עליהן. וסר סבר להיפך אף שנתחזק עון אחד אפשר לשכח ממנו. משא"כ אם עשה שני עבירות שצריך חישוב מיוחדת על כל אחת מהן. ולא עוד אלא שאפשר שיהיה מזהירות ולא מהשגיחה. ומה לחד מ"ד החיוב תשלומי ד' וה' הוא דוקא מחמת השתדלותו ודמיון. ואם לא הייתה השתדלותו ודמיון לא היה חייב בתשלומי ד' וה'. ולאידך מ"ד החיוב הוא דוקא מפני ששינה בחטא ואם לא היה נקרא בשם שינה בחטא לא היה חייב: ואל יפסיק אותנו מ"ש העובר עבירה ושנה בה נעשית לו כדחתר דמשמע שהוא יחד תקוע כמ"ד שהשתדלותו ודמיון מנע גרע מאשר עשה ב' מיני עבירות. כי יש להשיב שזהו דוקא אבן עשה העבירה בעצמותה ב' פעמים. משא"כ נגב טבח ומכר חסם שמהוק העבירה מ"ס אינו עושה אותה עבירה שעבר בראשונה דוק: ועפ"ז

מענין רע של המחלוקת. שעל הרוב מצוין בשד"ח והיינו במקום שאינן בני תורה (כמ"ש הש"י ז"ל על התקדש בשרות) וכגון דהלן בני מתא מחסידי דמפקת מכרך ונפקת ככפר. ואכירי לפי ניהו חלק לבם גבר מחליק על דעתו. ובא שטן וירקד ביניהם ואיגרי כרו ונלוו עליהם רבים בחלקלקות א"ל סלע המחלוקת. לא כחנאה נופם ולא כחנאה מסוגם כי האי כספו לחוד והאי כספו לחוד. ומ"מ דינא רבא ודיני זוטא איכא בנייה ולא נדע שורש ועיקר במאי קמפלני. ואפשר דהתם כל אחד ואחד אשתכוחי הוא דקא משתבח בנפשיה וחושבין שאין ארזן להם באשר שאינם מחכמים תחת רב ומודיה. וסמכו על כל מה שהדחיקו שהוא בטל. ומה ששיקמוהו שהוא מקיים. אבל אלו הם אשר צללו בתהום האולות. וברכה (דף ר"ט ע"ג) ארבעה נקדצו רשעים הפרשט יד לחבירו להכותו והלוה ואינו משלם ומי שיש בו עזות פנים ומי שהוא בעל מחלוקת ועוד שם. מחלוקת ר"ת מכה חרץ לקוי קללה תועבה. וי"א תכלה כליה בא לעולם. ועיד כרבה (דף רס"ט ע"ג) כמה קשה מחלוקת שכל העוור במחלוקת הקב"ה מאבד ארץ זכור וכו'. ובס' עמודי שש במסר עמוד השלום כתב המחלוקת שבינינו לא די שגם חורבן שני בתי מקדשים וכו' אלא כמה וכמה חורבנות ונדרשים ושמדות והלאות עברו על עס' ה' אלה בהסבת העדר השלום וכו'. עד ואשר גם בעתים הללו מצב שלנו תלוי מגיד בחוש השערה. כרחמי ה' יתברך הגדולים ואעפ"כ אינם שמים על לבם. עכ"ל בקיצור. והנה אנחנו לא נדע מהנעשה לרפאות שבר זאת המכה המהלכת בין אנשי שלוכינו ובריתינו שעדיין המחלוקת במקומה עומדת. ומן התימרה שעל כרה לחלק לפעמים. ע"ל אפס. רק זה לזה לצעורי קא מכיין: ואפילו אם הוא רק כנדרקא (מזכר כדים) רכות רוחא נקמא ליה כאלו הוא גברא רבה אמר מילא ואלבישו יקרא וחושב מהשבות לתלות בוקי סייקי בחבירו וחדד עמו ביישוב הן שיהיה חבר או עם הארץ ולעלות כמעלות עליו. ונשוחתים יותר מהם ואם אשת חבר טוהגת עם אשתו עם הארץ מיד יעלה ביניהם א"ש המחלוקת כבבא קמ"א ובכרת"א מי יטחון ראשון או שני. גם כשהו כובס מקישין תכבוסת שניה לתכבוסת ראשונה. בחץ יחוט לשונם. ובתקיעת כף זו לזו בתוקע וסומך קאמרין ולא שני להו כין הפאה שיש להקצבה להבאה שאין לה קצבה ואיש איש כי תשט"ה אשתו בלש"ן שטות והכל אל בעל"ה וקא צוותר. ותקרא בקול רעם ורעש ליהן להידי לחזיק במחלוקתה. והמנה העם הארץ הולך אחר עצרת אשתו בסתם ואח"כ מחלוקת ותתירבה אחת אותה עד כי יפלו החברים ברברכתא. (שפי' רש"י ז"ל בביצה דף כ"ח נכנס ראשו למחלוקת גדולות) וכל אחד ואחד מהם עושה כמי שהחשיך לו בדרך שנותן כיסו לנכרי ומסתנו וגופו ונשמתו מעייל לפעמים לספיקא לנצחון. ולילות"א רב"י דינ"א ל"ה חיישי וטומאה עוררת טומאה ודייני רשפילי דינא. וכל צד וצד מהכין על צד שכנגדו להזיק וארב לו וקם עליו עד שיתכין לו להפילו ברשותו אשר טמן לו. והנה באשר שאמר ח"ל שמיצינו בנ' מקומות ויתר הקב"ה על ע"ז ולא ויתר על המחלוקת ראשונה כדור אנש. שנייה כדור המדבר. שלישית פסלו שר' מיכה. שמתוך שהיה שלום ביניהם ניתן להם אריכה. אבל כשנתלקו השבטים על שבטי יהודה וכניסין ולא הורג ביניהם שלום נעשו אלו פורענות לאלו. ובשל"ה (דף ס"ב) הביא כל המאמר באריכות. וברכה (דף ק"ט ע"ג) מצינו שויתר הקב"ה על ע"ז ולא על חילול השם. הדי לפנינו שהחילול השם והמחלוקת נכנסין כגדר אחד. והכן: וענין חילול השם ועונשו כבר נודע. (ועיין בחלק ראשון סי' י"ט) אולם נדע שאלו חבירות במים עכו"ם סיוחין ומלוחין מין קטטה מי מריבה שייכים בטריפותיהן ביחד בשופולי היראה וזו לשון שפלות. ולשון דק. הלשון שפלות מרמז שהמריבים יחד

הסוגר ז

אחיי ורעי הלא שמעתם מה שפרנו בחננה